

Улуус баһылыгы мунньахтан бэлэтээһиннэр

Улуус баһылыга Д.П. Корякин халаан уутуттан сэрэтэр үлэни ытар инниттэн өрүс угуор, ыраах сытар нэһиликтэри кэрийэн көрдө. Билигин туругунаан бары нэһиликтэр кэриэтэ бордунуктанан, эминэн, икки ыйдаах хамнаһынан, газбаллонунан хааччылыннылар.

Улуус кылаабынай враһа В.В. Макаров Дьокуускайга икки күнээх түмүктүүр коллегияга сылдыбыт. Коллегияга республика үрдүнэн өлүү арыһаабыта, өрө төрөөһүнэ элбээбитэ, сэлдик ыарыы, ордук өрөлөр ортолоругар тарданыта элбээбитэ этиллибит. Тубдиспансерга сигнализация киллэриллэн саҕаламмыт. Халаан уутун көмигэр өрүс угуор нэһиликтэри враһынан хааччылар сылтан Арбынга хирург Шамаев барыахтаах, кини уу суола аһыллылар диэри онно үлэлиир.

Ис дьыала сотрудииктара эмиз халаан уутун көмигэр ыраах нэһиликтэргэ олорон үлэлиэхтэра.

Нам селотун дьаһалтата халаан уутуттан сэрэхтээх буолууга комиссия тэрийэн үлэлэтэр. Кыһыны атаарыы бырааһынныга урукку сыллардааҕар тэрээһиннээхтик ытыллыбыт, маныхаа спонсордар көмөлөрө улахан.

И. Е. Винокуров 110 сааһынан сибээстээн правительственной комиссия тэриллэн үлэлиир, ааспыт нэдиэлэ бу комиссия үлэтигэр улуус баһылыга Д.П. Корякин, баһылык солбуйааччыта М.Д. Кокарева кыттыһыны ылбыттар. Юбилейи көрсө Хатын Арыы нэһилиэтин историятын туһунан кинигэ таһаарыллаахтаах.

Муус устар 20 күнүгэр оскуолалар, детсадтар попечителлэригэр аналлаах мунньах буолуоҕа.

Бэлэтэниэ В. РЫКУНОВА

Бэйэни салайыныы — инники дьылбабыт БАРЫТА УСТААПТАН САҒАЛАНЫАХТААХ

Нэһиликтэринин бэйэни салайыныыга кириигэ үөскээбит муннаах, өйдөмөт түгэннэр туһунан суруйбутыстайам улуус хаһыатыгар тахсыбыта бири эй буолла даҕаны, ким да интэриэһирээбэтэ, санаа да атаспаата. Бу ыстыайам республика икки хаһыатыгар: «Ил Түмэнгэ» уонна «Якутияга» кулун тутарга эмиз бачээттэммитэ.

Улуус чэрчитинэн бэйэни салайыныыга кирибиппит икки аңар сыла туолан ээр да норуот «бу тутуй?» диин улаханник мангытыгар оҕустара илик быһыылаах, онноор икки сыллааҕыта быыбардаабыт бэйэни салайыныыга органнырбыт салайааччылар бу кэм устата хаһыат, олохтоох телевидение нөҥүө хайдах-туох уларыйыылар баалларын, бинтэр суохтарын туһунан кэпсээбиттэрин өйдөөбөппүн. Бу ааспыт икки сыл туухар республика масштабтаах араас научнай-практической конференциялар, семинардар бэйэни салайыныы баһылыктарын ассоциацияларын сүбэ мунньахтара буолуотаагылар ахан, арай бинигиттэн сылдыбыт салайааччылар сырдатааттар, олох илэһэнэр суох быһыылаах (араас мероприятияларбыт, үбүлүйдэрбит, презентацияларбыт элбэхтэрэ кыйда бадахтаах), эбэтэр үөһэттэн ыйыы кэлэрин күүттэлэр курдук...

Дьэ, ол ыйыбыт кэллэ: ааспыт үй бүтүүтүгэр буолбут Ил Түмэн бүтэһик сессиятыгар нэһиликтэринэн бэйэни салайыныыга кириигэ нэһиликтэр бэрэстэбинэтиллээх органныр депутаттарын, баһылыктарын быыбардарын бу дьыл алтынны 16 күнүгэр анаатылар. Аны нэһиликтэр устааптара ылынылла илик буоланнар туох да болумуочуйаалаахтара биллибэт, хас депутат баар буолуохтааҕа чуол-

кайа суох балаһыанньага бэрэстэбинэтиллээх органныр уонна баһылыктары быыбардыыр туруктаахпыт. Муниципальной тэрилтиилэр устааптара суодун быһыытынан бу талылыахтаах нэһиликтэр депутаттарын уонна баһылыктарын болумуочуйаларын болдьоҕун үрдүкү государственнай былаас икки сылыннан быста. Оттон дьингэр болумуочуйаларын болдьоҕо муниципальной тэрилтии устаабынан эрэ быһаарыллаахтаахтаах. Оттон нэһиликтэргэ хас депутат баар буолуохтааҕын эттэххэ Саха Республикатын «Бэйэни салайыныы туһунан» 171-З 348-III №-дээх сокуонунан 500 киһиэхэ дьылы нэһилиэтиннээх пууннарга 7 депутат талылыахтаах, 500-1000 нэһилиэтиннээх бөһүөлктэргэ 11 депутат баар буолуохтаах, онтон 1000-тан 10000 диэри нэһилиэтиннээх бөһүөлктэргэ 15 депутат быыбарданыахтаах — мань барытын муниципальной тэрилтии устаабынан быһыллыахтаах.

Бу үөһэ этиллибиттэргэ олоҕунан быыбардарга диэри өссө да бириэмэ баарынан туһунан, мин санаабар, бэс ыйыгар олохтоох референдумнары тэрийэн бөһүөлктэр муниципальной тэрилтиилэрин устааптарын ылыныахтаахтаах. Бу ураты уонна уталытылыбат үлэни улуус дьаһалтата, улуус мунньаҕа сүүрү сорук быһыытынан ылынан нэһиликтэр актыыптарын түмэн тэрийэр үлэни сөргүтүөхтээх. Оччотугар референдуму ытарга быыбарданар депутаттар да, талыллар баһылыктар да, нэһилиэтиннээх даҕаны кэлэр быыбардарга правовой өттүнэн бэлэмнэрэ лаппа үрдүөн сөп этэ.

Т.Д. РУМЯНЦЕВ,
Нам сал.

Таһара сэрэби сөбүлүчүр... УЙАММЫТ - ХАТАММЫТ ДЬЭ БИЛЛИЭБЭ — УЛАХАН УУ КҮҮТҮЛЛЭР!

«Нам улууна» муниципальной тэрилтин гражданскай оборонага уонна ыксаллаах быһыыга-майгыга отделын сэбидиссэй А.И. Соловьев кытта көрсөн быылыгы халаан уута хайдах буолуохтааҕын уонна онуоха туох бэлэмнэни үлэлэрэ баралларын тустарынан бэсидээстибит. Онуоха Альберт Иннокентьевич маньык кэпсэллээх буолла.

— Үөһэ турар тэрилтэлэрбит биллэрэллэринэн халаан эмискэ сылыан, уу биридэ быччасгына түһүө диин куттууллар. Ити этиилэрэ оруннаах быһыылаах. Быыл хаар хайа да дьыллааҕар халын, муус буоллаҕына чараас. Урукку сылларга Нам аннынан мууһу эрбэтии ытыллылар этэ. Быыл ити үлэни биһиги республикатааҕы тэрилтэбит бэйэте ытыах буолан ылыммыга. Варовай трактор кэлэн мууһу эрбэтиини ытыахтааҕа. Биһиги үлэбит диин ити трактор киирэр-тахсар суолун иһин оҕоруу буолуохтааҕа. Онтукпут тохтуурга тийдэ. Эрбэтиэхтээх сирбит мууһа чараас буолан баровайдаах тракторы кыйан уйбат кутталлаах.

Мань төгүнэн таас чох быылын ыстаран мууһу, хаары чарааһырдыы үлэтэ ытыллыахтаах. Мань анал самолет толоруоҕа. Бу үлэ арыһаа хонугунан саҕаланан баран бүтүөхтээх.

Өссө ойбоннору тэһин мууһу кэбирэтии үлэтэ ытыллыахтаах. Ити үлэни эмиз республикатааҕы ыксаллаах быһыыга-майгыга министрество специалистара ытыахтаахтар. Бэйэлэр анал вездеходтаахтар, ойбон алларар буровой установкаахтар.

Быыл нэһиликтэргэ даамбалары, быһыттары оҕоруу, уу суурайар биэрэктэрин бөһөргөтүү курдук үлэлэр былааннамматтар. Итилер барыта биһигиттэн тутудуга суохтар. Билигин биһиги кэлэр сыллар-

га саҕаланьахтаах биэрэктэри бөһөргөтүү үлэлэрин бырайыагын оҕоруунан дьарьыстанабыт. Ити үлэлэр ытыллар миэстэлэрин быһаарабыт, карталарын оҕорон бүтэрдибит. Бу бырайыак оҕоһуллуутугар тендер биллэриллээхтээх. Оччодуна саамай табыгастааҕа талыллан, Москванан эргийэн биэрэгэтиллэн кэллэриниз, федеральной үп-харчы көрүлүөхтээх. Оччодуна эрэ биэрэктэри бөһөргөтүү үлэлэрэ биридэ саҕаланьахтаа.

Улуус уута барар нэһиликтэрин дьаһалтала баһылыгы халаан уутугар бэлэмнэни тугу үлэлээһини туһунан ытыгалаһыыга А.И. Соловьев маньык эппиттээтэ:

— Арбыннар ууттан куотан тахсан олорор сайылыктарыгар хаар халыг буолан билигин тугу да бэлэмнэни иллитэр. Үөһэдэр сайылыктара бэлэмнэрин кэриэтэ. Билигин нэһиликтэр дьаһалтала төһө киһи, сүөһү үрдүк сиргэ таһаарыллыахтааҕын быһаара, үөрэтэ сылдыбаллар. Партизанга, Намга, Граф Биэрэгэр, II Хомуस्ताахха туох да күүтүүннээх хамсааһын саҕалана илик. Уопсайынан бу боппурус улуус дьаһалтатын сотрутааҕыта буолбут коллегиятыгар көрүлүн дьүүлэммитэ, дьаһаллар былааннара биэрэгэтиллибиттэра. Билигин өрүһү туоруур суоллары 5 т уйкаах массыналарга диэри хааччахтааһын оҕоһулунна. Күн-дьыл туругуттан көрөн суолу сабыы быыл эрдэлиир туруктаах. Угуоругу энэр нэһиликтэртэ итини эрдэттэн учуоттууллара наада.

Альберт Иннокентьевичи кытта кэпсэтинтэн быылыгы халаан уутугар бэлэмнэни саҕаламмакка турара биллинэ. Тирээн турар ыксаллаах түгүн туман, хаан саҕаланы биллибэт биэрэктэри бөһөргөтүү боппурустарынан дьарыктана олорор эбиһит. Онтукпут даҕаны хаан бырайыага оҕоһуллан, кини сирдэргэ биэрэгэтиллэн кэлэн, үп-харчы туруоруллан саҕаланара остуоруйалаах олонхо буоллаҕа?!

Кэпсэтиэ Григорий ЭВЕРСТОВ

Кыайыы 60 сылыгар — 60 производственной тутууну НЭҺИЛИЭКТЭРГЭ ТЭРИЛТЭЛЭРИ СЫҒЫАРДЫЛАР

Муус устар 11 күнүгэр «Үтө дьыалалар» тутууларын штабын учараттаах мунньаҕын штаб начальнига, баһылыгы бастагы солбуйааччы А.А. Бочкарев ытыта. Онно штаб чилиэттэра, улуус киинин тэрилтэлэрин салайааччылара, нэһиликтэр баһылыктара кыттынылар. Мунньахха улуус киинин тэрилтэлэрин производственной тутуулардаах нэһиликтэргэ сыһыары көрүлүнэ Андрей Бочкарев улуус 18 нэһиликтэригэр 30 мөл. солк. суумалаах 70 объект тутуулуохтааҕын, кредит харчыта кэлэн нэһиликтэргэ түнгэтиллэрин, тутууга үлэлээччилэр хамнастарыгар 30%-наах аванса бэрлэлэрин, 60 производство объектарын тутуу үлэтэ саҕаламмытын иһитиннэрдэ.

Итинтэн салгыы киһи Түбэ нэһилиэгэр «Быйан» АО, Аппаанытаары сүөһүнү өлөрөр сыахха «Промкомбинат» АО, Хамаартаҕа ГУП ЖКХ филиала, I Хомуस्ताахха «Ленагаз» АО, Модукка «Намгаэстрой» ПМК, Таастаахха ИДЬУО, Хатын Арыһаа электроруоту киллэриниз, РЭС участкага, II Хомуस्ताахха «Сахателеком» ААО, Хатын Арыһаа профлиней, Үөһэҕэ НПК, Нам селотугар «Намстрой», Бөтүнгэ суолу тутар ГУП, Хатырыкка комбикорму оҕорор завод сыһыарыллыбыттары иһитиннэрдэ.

Кэпсэтиигэ I Хомуस्ताах нэһилиэтин баһылыга А.М. Петров, тутуу штабын секретара В.М. Бочкарев, Үөһэ нэһилиэтин баһылыгын солбуйааччы М.И. Свинобоев тыл эттилэр. ГУП ЖКХ директора Кобяков А.Г.: «Биһиги Хамаарта нэһилиэгэр тутуулуохтаах объектаран бири-икки тутууга дуоҕабарынан үлэлиэхпит. Нэһиликтэргэ тэрилтэлэри сыһыарыы бырайыагы ылыныахтаах», — диин санаатын үлэһинэ. Мунньах кыттылаахтара испийнэк бырайыагын биэрэгэтиллэр.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

АҒЫЙАХ ТЫЛ МИННЫИГЭС

Муус устар 19 күнүгэр Дьокуускай куоракка үөрөнөр студениары кытта көрсүһүү буолуоҕа. Аңардас СГУ-га 421 студент үөрэнэр. Бу көрсүһүүтэ нэһиликтэр баһылыктара, дьаһалта эһиэттээх үлэһиттэра кыттыахтаа.

Бам ыйы 13 күнүгэр баһаартан эмсэбэлээбит ыалларга харчынан көмө оҕорууга аналлаах акция ытыллыаҕа. Акцияга Нам улуунун ырыаһытара, улуус салайааччылар кыттылаах концерт көрдөрүлүөҕа.

В. РЫКУНОВА

I Хомуस्ताах орто оскуолатыгар омук дойдурарыттан ыалдыттар сырыттылар. Австралияттан преподаватель Бернад Ливентон, Германияттан Катрин, Японияттан СГУ-га саха тылын үөрэтэ кэлбит 2 студентка, АХШ-тан экстремальной усулуобуйага архитектураны чинчийэр исследователь Скотт. Манна колон инниэ Скотт Африканын, Норвегиянан сылдыбыт, Саха сириттэн салгыы Кытайга, Бангладешка тийэр былааннаах. Кинилэри биһиги бэйэбит уолбут, СГУ ФИЯ 5 курсун студена Дьулус Баишев нэһилиэтин, оскуолатын билиһиннэрэр сылтан кэпсэтин таһаарбыт. Дьулус былыргын Канадага баран бири семестр үөрэтин кэлбитэ. Балдыттар оскуолага көрсүһүү кэнииттэн кыһыны атаарыы бырааһынныгын, хайыһар күрээтин көрдүлэр.

Е. НЕУСТРОЕВА, I Хомуस्ताах

Улуу Кыайыы 60 сылыгар

ТЭТИМ ҮРДҮҮР

Сааскы ылааны күннэри мүлчү туттара сыспыт 10 мөл. солк. кредит харчыта «Эрэл» ТХПКК-га дьэ кэллэ. Улуу Кыайыга аналлаах производство 60 объектын тутуу күргүөмнээх үлэтэ сафаланар буолла.

Улуус үрдүнэн былдьырын кирибит маһы кытта холбоон 989 куб/м мас кэрдилиннэ. Итинтэн 537 куб/м деловой, 452 куб/м тонкомер. Балэмнэммит мастаи 457 куб/м мас тиэлиннэ. Ол иһиттэн 417 куб/м деловой, 40 м тонкомер. Мас кэрдитигэр улуус үрдүнэн 52 киһи үлэлиир. Кыһыл Дэриэбинэ Д.В. Кривошапкин 5 киһилээх биригээдэтэ 200 куб/м маһы кэртэ. Үөдэйгэ бааһынай хаһаайыстыба баһылыга А.В. Бережнева 24 куб/м маһы бэлэмнэтэ, онтон агарын тиэйтэрдэ. «Модут» ГУП (Осинов В.В.) 10 киһилээх биригээдэтэ 50 куб/м маһы бэлэмнэтэ, 10 куб/м тиэлиннэ. ТХПК «Кымысчыл» (сал. Стручкова Е.И.) 50 куб/м маһы кэртэрдэ, 20 куб/м тиэйтэрдэ. С.П. Колесов салайар саҥа төриллибит сылгы кититинэн дьарыктанар «Ханчалы» МУП 40 куб/м кэрдэн тиэйтэрдэ. 1 Хомуустаах нэһилиэтин «Сидис» бааһынай хаһаайыстыбата (баһ. Посельская Г.В.) 80 куб/м маһы бэлэмнэтэ, онтон 15 куб/м тиэлиннэ.

Кыһыл Дэриэбинэ «Эрэл» ТХПКК туттарар үүтү тутар пуунун дьэтин көндөйө бүттэ. Улуус киинигэр оҥоһуллар булуус үлэтэ салданар. Былдьырын тутуута сафаламмыт объекттаран II Хомуустаахха 100 сүөһү кириэр хотоно уларытан оҥоһуллар. Партизанна 200 т оҕуруот аһа кириэр овоцехранилищета, Модукка 50 т кыамталаах овоцехранилище уларытан оҥоһуллаллар. I Хомуустаах нэһилиэгэр сүөһүнү эмтиир ветеринарнай пуун дьэптэ тутуллар. Хамааттара 4 миэстэлээх гараж тутуллан көндөйө бүттэ. Кыһыл Дэриэбинэ кымыс астыыр пуун перестройка бу күннэргэ ситэриллиэхтээх.

Улуу Кыайыы 60 сылыгар үлэтэ кириэхтээх 60 производственной тутуу үлэтэ тэтимнээхтик саралланна. Ол эрэри нэһиликтэр баһылыктара бүтэй маһын бэлэмнээһинигэр, искусственной сизмэлээһин пуунуларын тутуутугар нэһилиэнньэни көрдүлэн, субьютунньуктары төрийбөттөр.

СУОЛУ БАТТАҤА – ТЫА ХАҤААЙЫСТЫБАТЫН КҮННЭРЭ

Муус устар 5 күнүгэр тыа хаһаайыстыбатын, ветсулуусна управленеларын, «Илгэ» ПО, комбикормовой завод 20-чэ киһилээх делегациялара Көбөкөн нэһилиэгэр тыа хаһаайыстыбатын күннэрин ыыттылар. Күннэри ыытыы сорууга: 2004 сылга тыа хаһаайыстыбатын бордодуксуйатын оҥорон таһаарыы түмүктэрэ уонна 2005 сыл сорууктары тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэригэр тиэрдди.

Ааспыт сыллааҕы үлэлэр түмүктэрин уонна 2005 с. сорууктары тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига М.Д. Соловьев информациялаата. Муньааха кэлбиттэр үгүс боппуруостары ыыттылар, санааларын эттилер. Киһилэр сүөһү дотациятын чуолкайдастылар, овуска, атыырга дотация суодун туоһуластылар, ис төһө төлөмүтүн, президентскэй программа туолуутун, кооперациялааһыны интэриэһиргээтилэр. Олохтоохтор үүт сыаҕын, государственнайа суох пенсияра төһө киһи кирибитин, кредити, Кытай «Синтай» тракторын лизингэни ылыны, эт-үүт сыанатын, улуска дьэ көтөрүн аҕалыны о.д. боппуруостары ыыттылар уонна эппиэттэри ыылылар.

Санаа атаһаһытыгар тыл эппиттэртэн пенсионер Е.Е. Орлов (Көбөкөн) ТХУ начальнига М.Д. Соловьев Көбөкөнгө элбэхтик сылдан үлэни-хамнаһы кытта билсэбитин, оттоонунга уруккулугу дьаһаны наадатын, окко эрдэ кирири ордугуа, «Илгэ» ПО Көбөкөнөөвү арыы оҥорор сыаҕар булуһу туттарара наадатын эттэ. Арбынтан «Элгэн» бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта Н.В. Жирков хотуһаны тупсаран оҥоруута МТС өнгүө үлэни ыытыгы туроруоста. И.С. Скрывыкина ынаҕы искусственнайдык сизмэлээн сүөһү бородоһун тупсаруу, сүөһү субсидиятын чааһынайдарга талүүрү, Фрунзетан нэһилиэк баһылыга И.Г. Ядрихинский Фрунзета үүт туттарыы былаана туолбутун үрдүнэн учуот уонна отчуотунаа молтөүттэн сорууда толоруллубатын курдук көрдөрүллүбүтэ сыһатын, үүт, эт хаачыстыбата тупсарыллар кыахтааҕын иһитиннэрдэ. Көбөкөнтөн В.Е. Макин бороскуллары аттан, ынахтары искусственнайдык сизмэлээһини саралыыры, илин эгэргэ заправканы төрийэри туруоруоста.

Муньааха кыттылаахтары «Илгэ» ПО, бааһынай хаһаайыстыбаларын, ТХУ, ветуправление үлэһиттарын күөстэринэн ыгыттылыыт киэҥ программалаах концерты доуһуа көрдүлэр. Улуус кииннээһи комбикорму оҥорор завод үлэһиттэрин көүлээһиннэригэр уонна төрөөһиннэригэр нэһиликтэр икки ардыларыгар спорт үс көрүгэр ка-

нат тардыһытыгар, дуобакка, көрдөөх стартарга күрэхтэһиилэр мытылыннылар. Күрэхтэһии түмүгэр Арбын нэһилиэгэ (баһ. Д.В. Бугаев) кыайылааһынан тахсан кубогунан наарадаланна. Иккис — ТХУ, үһүс — Көбөкөн буоллулар. Бастаабыттар грамоталарынан уонна биригээринэн бэлэтэнилэр. Тыа хаһаайыстыбатын күннэре өссө үрдүк таһымга ыытыллыахтарын II Хомуустаах нэһилиэгэ (баһ. П.Е. Тарская) кыайан кэлбэтэрэ мэхэйдэтэ.

Муус устар 7 күнүгэр Салбан, Таастаах, Искра нэһиликтэргэ Салбан бөһүөлөгөр түмээн тыа хаһаайыстыбатын күннэригэр кытыннылар. Ааспыт сыллааҕы үлэлэр түмүктэрин, иһики сорууктар тустарынан иһитиннэриини ТХУ начальнига М.Д. Соловьев оҥордо. Үс нэһиликтэн муньааха кыттыбыт делегаттар үгүс боппуруостары ыыттылар, бойлэрин кыһалаларын эттилер. Боппуруостары ыыттыттар сылгы дотацията тоҕо ачаабытын, сылгы тириитин тоҕо туппаттарын интэриэһиргээтилэр. Хотуһа сирэ олохтоохтуу быһаарылла илигин, ол түмүгэр сылгы ахсаанын элбэтиги ыарахаттардааҕын, онно тохтооһуну ыыттылаахтарын туоһуластылар. Тыл эппиттэр саҥа төриллибит «Ханчалы» МУП-ка улуус өлгүттэн техниканы булуһууга өйбүл наадатын, суол куһаҕанынан улуус киинигэр төриллибит МТС-ка техниканы кылларан өрөмүөннэтэр кыах суодунан, нэһилиэккэ техниканы өрөмүөннүүр пууну төрийэри, ынаҕы искусственнайдык сизмэлээһини сөргүтэри, сүөһү эбии аһылытын бэлэмнээһингэ туттуллар кыра дробилкалары атыыга таһаарыы эттилер.

Нэһиликтэр, ветсулуусна, УСХ, комбикормовой завод делегацияларын күөстэринэн концерт көрдөрүлүнэ. Спорт үс көрүгэр күрэхтэһиилэр ыытылыннылар. Күрэхтэһиигэ олохтоохтор ыалдьыттары сабырыан бастаатылар. Биригээх миэстэлэргэ Таастаах уонна Искра нэһиликтэргэ тиэтиэхтэр. Улуус нэһиликтэригэр тыа хаһаайыстыбатын күннэре салгыы ыытыллылар.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

ВETERAN САЛЛААТТАРГА СУРУГУТТАН

Абам Григорий Иванович Дунаев 1973 с. олунньу 9 күнүгэр Забайкальской баһыаннай уокурук саллааттарыгар суруйбут суругун түбэхэ түһэн буллум. Онтукпун Кыайыы 60 сылын көрсөр түгүнигэр туһанан улуус хаһыатыгар таһаар гарарга холонбун. Бу сурук ис хоһооно биллгин сулууспалыы сылдьар уолаттарга суолтата сүппэт.

А.Г. ДУНАЕВ

Итинник ис хоһооноох суругар эппиттир санаанан мин аҕабар маньык хоһоону анаатым:

АҤАБЫН САНААТЫМ

*АҤабын санаатым,
Чунгсуйан, мин бугеин,
Ол иһин анаатым,
Биир хоһоон оҕотун.*

*Оттуургар-мастырлар
Совотох буолангыр,
Куруутун аттыгар
Көмөгө сылдьарым.*

*Оччоро хайраангыс,
Сурстуттан сылдьарым —
«Сурстатан буолангыр,
Эн дьонугун үрдүөгүр...!»*

*Бүрүгү оҕорон
Аттыгар туурарым,
Мөхсөккө, өйдөтөн
Сүбэлээр буолаарым.*

*Үксүгэр үрдэммин
Аттыгар күлэриим,
Оччоро дьүһүрүгүр
Эдэргэр түһэриим.*

*Ийэбин олобор
Дьоллоонугун олобут,
Холобур оҕорон
Үтүөгүр билбитим.*

*Кизн-толку сизилин
Куруук дьон туһугар!
Үтүө-кэрэ майгың
Эдэр ыччат туһугар.*

*Ол оннук олорон,
Ол оннук үлээтэн,
Олохтун түмүктээн,
Эн эрдэ барбытың...*

*Өрөгөй Кыайыыбыт
Бизэ уон сылыгар
Быһиҕи ытыыбыт...
Араакка тиийбэттик...*

*Арааккаам, эн суохтун!
Эйигин суохтуубун!
Талыһам мин суолбун,
Эйигин ааттатан.*

Хаартыскаҕа: Улуу Кыайыы 30 сыла туолуутугар ийэм, тыыл ветерана Е.И. Ильина, аҕам, сэри кыттыылааҕа Г.И. Дунаев

КҮНДУ КОМСОМОЛЦТАР!

Миэхэ, сэрии ветераныгар, биэрбит боппуруостарытыгар ис сурахтэн махтанан туран маньык эппиттигибин. АҤа дойдуну сэрмитигэр 1942 сылтан 1944 сылга дьэри кыттыһы ылбытым. Ийэ дойдуну илинбэр саа-саадах тутан көмүскэспитим. Подмоосковьеттан Харьков куоракка тиийэ сариилэспитим. Орел, Смоленской, Харьков куораттары уонна элбөх нэһилиэнньэлээх пууннары босхолоспутум. Тус бэйэм өстөөх икки таанкатын алдьалпытым, икки фашиһы биллэн ылбытым. Харьков аныгар ыараханьык баһыраан, Иваново куоракка госпитальга сыл кэрингэ амтаммитим. Ити кэрингэ доруобуулам тургунаан босхолонон төрөөбүт Сахам сиригэр эргиллэн кэлбитим.

Сэри сылларыгар айгыраабыт олоҕу дьаһаҕы чөлүгэр түһэригэр уонна салгыы сайыннарыыга бэйэбин харыстаммакка үлээлэспитим. Сэригиттэн кэлээт даҕаны тутта колхозка биригээһиннэн аһааммытым. Үс сыл үлэлээн баран колхозтар уонна совхозтар салайар кадрдарын бэлэмнүүр оскуолаҕа үөрэххэ ыытыллыбытым. Үөрөҕү бүтэриин кэринтэн, 11 сыл устата колхоз председателигэр үлээлэспитим, онтон 3 сыл колхоз парткомун секретарынан талыллыбытым. 1965 с. 1972 с. «Нам» совхоз комплекснай биригээдэтигэр биригээһиннэрдэспитим. Биллгини кэмгэ маһаһынан сэбиэдэһийиннэ үлэлиибин.

Калин сылларга фронтга ылбыт баһырым бэйэтин биллэрэр буолан эрэр. Онон ыарахан үлэни кыайат буолан эрбим. Ийэ дойдуну көмүскэлигэр хорсун быһыыларым уонна үтүөлэрим иһин «Хорсунун иһин», «Войбуой үтүөлэрин иһин», «Сталинград оборонатын иһин»,

Министерство внутренних дел Республики Саха (Якутия) объявляет набор для поступления в Якутский филиал Дальневосточного юридического института МВД России.

На очную форму обучения принимаются лица в возрасте до 25 лет, имеющие законченное среднее образование, годные по состоянию здоровья к военной службе.

Институт готовит специалистов со сроком обучения: — 5 лет (юриспруденция) — 4 года 6 месяцев (правоохранительная деятельность) — 2 года 4 месяца (правоохранительная деятельность)

Прием документов осуществляется до 1-го мая.

В процессе оформления кандидаты проходят военно-врачебную комиссию и профессионально-психологическое обследование. Минимальный рост для кандидатов 160 см, включительно.

Лица, поступающие на очную форму обучения, проходят предварительную сдачу нормативов по физической подготовке в июне-июле.

Вступительные экзамены проводятся с 1 августа по 1 сентября по следующим предметам: русский язык и литература (письменно); история Отечества (устно); общественное знание (устно); физическая подготовка.

Лица, сдающие вступительные экзамены и прошедшие по конкурсу, зачисляются на основании решения приемной комиссии приказом начальника института. На период обучения они обеспечиваются формой одежды, денежным довольствием, питанием и проживанием в общежитии.

Льготы

- при поступлении в ЯФ ДВЮИ МВД России**
- 1. Без экзаменов зачисляются лица, проходившие военную службу по призыву в Чечне и приравненных к ней горячих точках.
- 2. Вне конкурса при получении положительных оценок на вступительных экзаменах зачисляются:
 - Сотрудники ОВД, имеющие стаж службы не менее 6 месяцев.
 - Дети сироты и дети, оставшиеся без попечения родителей.
 - Дети сотрудников ОВД, погибших или получивших инвалидность при исполнении служебных обязанностей.

По всем интересующим вопросам обращаться в отдел кадров Намского УОВД или по телефону 41-9-40

ИЙИРЭХ ТЫЛЛАР

Кунду таһтыыр кыыспытын, балтыбын, эдьийбитин, Хамаатта «Түһүгэ» сыһыалан кинини режиссерун **АНТОНИНА АЛЕКСЕЕВНА ХАРИТОНОВАНЫ** түбүктээх үлэҕэ сыаналанан «Саха Республикатын культуратын туйгуна» үрдүк аат интэриэһитинэн истинник ээрдэлиити!

Эн салайар «Сыралланныары» өссө да айа-тута, үлэлихамсыы, дьону-сэргэни сэргэхситэ, үөрдэ туруохтара дьэ эрэһиттэ. Айымньылаах үлэ аһыланар ылларар үлэ үөрүүтүн өрөгөйүн, этэнигэ буолууну, дьэ кэргэнгэр дьол-соргу, үөрүү-көтүү аргыстаһын дьэ саамай бастыҥ баҕа санааларыгынан аһыбыт.

*Ээрдэни кытта ийэ, араҥ, эдьийиң
Анна Парникова, Хамааттаттан
Посельскайдар, Парниковтар*

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Магазин «Байылыат» реализует: ДВП, ДСП, рубероид, стекло, гвозди, КЧМ-5, деревообрабатывающие станки, токарный станок по дереву, косилка КСФ, конные грабли, электропилы «Парма», «Инкар», бензопилы, холодильники: «Индзит», «Стиноп», «Орск», «Смоленск», телевизоры «Панасоник», «Шарп», «Ролсен», «Сокол», «Вестел», микроволновые печи, мощный пылесос, мини ДВД-центр-караоке, оверлочные машины, запчасти на китайский трактор «Синтай», мука — 600 руб., сахар (25 кг) — 610 руб., 50 кг — 1200 руб., рис — 475 руб., масло сливочное — 86 руб. за кг. — мелким оптом 80 руб.

Тел. 42-7-65

В г. Якутске продается 1-комнатная квартира в КПД, центр, телефон.

Звонить после 17 ч. по тел. поср. 41-9-99

Продается 3-хкомнатная ч/б квартира в г. Якутске.
Тел. 41-4-66 (веч. после 19 ч.)

Аппааныга гаастаах чааһынай дьэ атыһанар (хотон, улахан оҕуруот, булуус, ампаар).

Билсэр төл. 23-3-29, 23-2-48

АННА ПАРНИКОВА — САБАРАЙ ИЛГЭ: «БЭЙЭМ БЭЙЭБЭР МИН — БИЛЛИБЭТ ЭТТИКПИН...»

Сабарай Илгэ СР суруйааччыларын союһун чилиэнэ, «Куйаас сайын» (1992), «Күн баҕам» (2003) хомурууһуктар автордара. Поэзияны сөбүлээһинэр киһи хоһооннорун сыһыска-буорга түһэрбэккэ астына ааҕар буолуохтаахтар. Анна Парникова поэзията — олобу туһуну, олоххо ода, өрүү үтүөнү оноруунан сабардаан, үчүгэни харыстыы, элбэтэ сылдыһан баҕарар. Нэһилиэгин олохтоохторо поэссаларыгар олус ытыкта-быллаахтык сыһыаннаһаллар, дэлэбэ: «Кинини кытта кэлсэтин интэриэһинэй кинигэни ааба опоро курдук», — диэхтэрэ дуо! Партизан нэһилиэгэр бара сылдьан Сабарай Илгэни көрсөн кэлсэтин, өр интээхтээн илдьэ сылдьыбыт санаабын олоххо киллэрдим.

— **Анна Николаевна, бастакы хоһоонгоҥун хаһан суруйбуккунуй, туох туһунан этэй?**
— Бастакы хоһоонмун 9 саастаахтар суруйбутум. «Хатыҥ» туһунан этэ. Кыра эрдэхпиттэн хоһоону ааҕарбын, истэрбин наһаа сөбүлүүр уонна хайдах маньык суруйаллара буоллар дииҥ ымсыһар этим. Адам хоһооннор хомуурунньуктары атыһаһаһара, ааҕар биирэрэ.

— **Хоһоонноргоҥу ырыа буолан ыллаллар дуо?**
— Ыллаллар — Варя Аманатова «Дьол», Хатылаевтар «Эдэр саас», «Туймаада» ансамбль «Эн калларгин». Нам мелодистка эдьиний Л. Евсеева хас да ырыаны суруйбута. Авторскай быраап баар буолуохтаах этэ даҕаны, ону ким да тутуспат. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан хас да ырыаны бэйэм суруйбуттаахпын.

— **Ылланар ырыаларыҥ төһө табыллыбыттар дии саныгыҥ?**
— Мелодиялар сөп түбөһөр курдуктар. «Туймаадалар» ыллыыр ырыаларыҥ бастаан ылымматарым, Варя Аманатова ырыатыҥ табыллыбыт дии санаабытым, тупсарбыта өссө үчүгэй, хоһоон ырыа буоларыгар тупсарыллыахтаах дии саны-

бын.
— **Хоһоон тыллара эйчээт хайдах киирэллэрий?**

— Кириэрттэн-кириэрттэн тутулуга суох. Тыл тутула, тыл бөй-этэ хоһоон суруллуутугар улахан оруоллаах, тыл эйигин салайар холобура, биэр тыл тутула, словарнай састааба, грамматиката. Онон тутулуга суох бэйэҥ санааҥын этэҥин дии саныгыҥ гынан баран, син биэр тыл бөй-этэ салайар, ону эти-эххэ сөп туох эрэ, ким эрэ сипсийэр дииҥ. Өссө нуучча тылын төһө билэргиттэн эи, өйдүүргүттэн эмиз тутулуктаах.

Холобура, нууччалык билэр киһи ыраа кэнигир, бу тыл өйдөбүлэ киһи, абстрактнай, оттон саха тыла бавый гынан баран, терминнэри эҥин кыбытыаары гынаахына табыллыбат, сыа быһыгар былчархай кыбыллыбытын курдук кестөр. Ону толкуйдургар даҕаны бириэмэ барар, ол иһин эн этээри соруммукукун суруйбаккын, олох атын тахсан калэр. Абстрактнай өйдөбүлү суруйаары гынаахына уобараһыҥ уларыйар, атын эйгэҥэр баран хааларыҥ. Кыра омок суруйааччыта, поэта хааччахтаһар, этиэхтээрин сатаан эппэт.

— **Нууччалык суруйаары дуо?**
— Үөрэнэ сылдьан нуучча эйгэтигэр киирэн хаалан баран аҕыах хоһоону суруйбуттаахпын. Литературнай түмсүүтэ сылдыбытым. Салайааччыҥ хоһооннорун көрөн баран: «У вас чувства языка нет», — диэбитэ, хоһооннорум темата интэриэһинэйдэр, ол гынан баран тылым ийинитэ суох үһү. Нуучча буолбатах буолларым дии, ол иһин сахалык суруйарга тийбэтин. Культуралар, үгэстэрин, итэҕэллэр тарда сыталлар, саха эйгэтигэр, нөннөрү толкуйа кыараҕас. Хас биридди омок толкуйа атын. Бири этээри гыммыккын олох атыннык этэн таһаардылар, кыараҕас өйүнэ этэргэ дылы, олох атыннык толкуйдан таһаарыа. Уопсайынан суруйар киһинэхэ бэйэтин өйдөтөрө ыраахан.

— **Ханна үөрэнэ сылдьыбыккунуй?**

— Бэйэбин көрдөнө сатаан диэбиккэ дылы, Екатеринбург фило-софскай факультетка, Ленинградка культура институтугар үөрэммиттээхпин. Оччотоо буога марксизм-ленинизм, биэр муостанан хаамтарбы тутула этэ... Дьиниэн философ буолуохпун баҕарарым... Билигин кэм эбитэ буоллар интэриэһинэй буолуо этэ.

— **Псевдонимыҥ хайдах табыллыбыт?**

— Псевдонимым — аатым уонна араспаанньам. Сабарай дииҥ төрүппүт, арабыт ууһун аата, ону араспаанньа курдук ылыммытым. Илгэ дииҥ аатым, Анна нууччалык тылбааһа «благодать», үөһэттэн таһаары биэрбит күүһэ, сахаларга халлаантан туох түһэрий? Илгэ, сөлөгөй, ону мин араҕас Илгэ дииҥ аат оностубутум.

— **Икки кинигэрттэн ханнык табыллыбытыҥан араарыҥ?**

— Бастакы кинигэм саҕалаһын, набросок курдук эрэ этэ. Иккинним хаачыстыбалаах, онно кирибит түөртүү строкалаах хоһооннорун сөбүлүүбүн.

— **Саха хоһооннордооҕу дуо?**

— Суох. Ыанньыахпар дири тохтуу сылдьабын. Калин олох атыннык суруйуохпун баҕарарым. Киһи уларыйар, ону кытта стилинг эмиз уларыйар. Оҕо сылдьан суруйбуттарыҥ олох атыгтар, кэнник-лэрин эмиз. Сыйыа «ломка» барар, бу кэмгэ олох да суруйуомуоххун сөп. Туох эрэ уларыйыһы барар, баар кэҕитэххин, баар сайдыаххын, баар быраҕан баран тылиннэриэххин сөп.

— **Английскайды ааҕар диэбиттэрэ...**

— Ыллым да көнүллүк ааҕарын дииҥ буолбатах. Интэриэһиргир буоллаҕына английскайды, французскайды тылдьыттаах ааҕарыҥ сөп (элбэх эрийинэн).

— **Поэтессалартан кими ордук ааҕарыҥ?**

— Ордук дииҥ буолбатах, барыларын ааҕарым. Варвара Поталованы ааҕа сылдьыбытым. Наталья Харлампьеваны интэриэһиргирим, ордук үрүн хоһооннорун (авт.-свободный стих), Саргы Куону, Умсуураны, Сайа бастакы кинигэтин сөбүлүүбүн, прозатын кэнник үчүгэйдик ааҕа иликпин, мээхэ, хайа эр өттүнэн Венера чугас курдук Суоһааны суруйан эрэр, Светлана Пахомова тыла-өһө үчүгэй, дьиннээх поэссата дии саныбын.

— **Венераны кытта туһунан маарынаһаҕытыҥ?**

— Билиги барыны бары ингэ-товон, чинчийэн көрөн суруйа сатыыбыт. Холобура, Венера тас эрэ өттүн буолбакка, ис өттүн эмиз көрө сатыыр, олоху чинчийэр. Киһи суруйарга улахан бадалаах, сайдан иһэр, үөрэнэр, ааҕар, анаан күн аайы дьарыктанар, дьиннээх героиня, суруйуу фаната, маньык эрэ буоллаҕына сайдаҕын, киниэхэ «мин» дииҥнээх. Уопсайынан суруйааччылар личностайтар, холобура, Ухан эмиз «мин» диэбит поэт, маньык буолуохха наада, оттон мин личностай түгэним аҕыах. Венера бастакы хоһоонун ааҕар баран олох дьоруура суох дии санаабытым, онтон эмизкэ сайынна. Мин формага улахан оруолу биэрбим, үчүгэйдик иһиллэргитэр, өйдөнүмтүөтүгэр болдомтубун уурабын.

— **Билиги олоху хайдах саныагыҥ?**

— Бары өттүнэн кытаатта. Хайдыбыт харыдабытыгар төннөн эрээбит. Киһи-аймакха ырахан кэмнэр иһэллэр.

— **Билиги суруйааччы оруола?**

— Бастатан туран, киһи тыл интэриэһинэйдир. Тылы сайыһар ааччы, калэр калуөннэргэ тиэрдээчи, норуот ырыаһыттары, олонхоһуттары курдук культура, традиция иннигэр охтуохтаах. Мин улаханньык ылдыар буоламмын ырыһах, өлөр дьылдалаахтарга анаан суруйа сатыыбын, иккис кинигэм иккис баһын онно анаабытым. Урут саха литературатыгар маньык тема суоҕа, буолулар. Күннэрэ-ыйдара аарылыбыт дьон ханьык да духовнай көмөнү ылбаттар дии саныбын, бу ордук биһиэхэ, сахаларга баар. Нууччаларыҥ таһаар дьинигэр чүмэчи ууруохтара, психологтарга барыахтара, маньык түбөлтөз кинилэр олох атын сыһыаннаахтар.

Мин личноһы ордук өрө туттабын. Норуоту, партияны, государствоны өрө тутар буоллаҕына, киһини баттыгыҥ, тугу эрэ, ханьык эрэ маассаны өрө тутарыҥ. Холобура, нууччаны өрө тутар буоллаҕына, кыра омугу баттыгыҥ. Мин санаабар советтун киһи өрө тутулдуохтаах, баай, дыдаһы, ырыһах, доруобай, оҕуньор, эмээхсин, эдэр, кырдыаҕас дииҥ араарбакка.

— **Прозага холонон көрбөккү дуо?**

— Суох. Прозаҕа сөбө суохпун быһыылаах. Суруйан көрбүтүм да, лабаһхата бөрт, ол киһи ол диики көрдө, барда, олорто — сыһына суохпун. Ити Венера кэпсээнинэн хо-

һоон суруйар дии, онук суруйуохха сөп, суруйуохпун баҕарарым, ол гынан баран тахса илик.

— **Саамай улахан критикаҕа туох дииҥ этэй?**

— Бастакы хоһооннорум «Эдэр коммунист» хаһыакка бэчээтэммиттэрэ, поэт Василий Босж «Кыһы эрэ суруйбут дииҥ хайгыахха сөп дуо?» дииҥ ааттаах ырытыта бэчээттэммитэ, сорогун ылыммытым, үксүн ылымматарым. Кэнники санаабытым оруннаах эбит, биэр ханьык эрэ литературнай бичээргэ критика туһатын туһунан тыл эппиттээхпин. Кытаанах критика эмиз наада, ол гынан баран сорох критика киһини самнаран кэбиһэр.

Холобура, Михайл Тырылгин дииҥ бөрт интэриэһинэйдик суруйан испит поэт баара, билигин учуонай, ол киһи бастаан: «киһигэтэ тахсытыҥ кэниэ Петр Тобуруокап үлгү критикалаан ыстатыһа таһаарбыта, онтон ыла киһибит суруйбат буолан хаалдыта, суруйар гынан баран таһаарттарбат буолбут дуу. Мин киһи айар үлэтин наһаа сөбүлээбитим, киһигэтин сыгытыҥ аныгар укта сылдьан аахпытым дииэххэ сөп. Философскай санаалардаах, арвангы поэзия диики хайысхалаах поэт этэ, ону ити самнардылар дииҥ билигиҥ дылы аһыйабын.

— **Сөбүлүүр суруйааччыларыҥ...**

— Поэттартан Алампаа сүгүрүдэбин, Арбита сорох хоһооннору, Таллан Бура стилэ интэриэһинэй, Семен Даниловынан, Моисей Ефимовынан, Саваа Тарасовынан үлүһүйэ сылдьыбытым, Николай Рыкунов форманы көрдүүр поэт, ол иһин бу өттүнэн интэриэһинэй, форма өттүгэр улахан поэттар хамсааһыны таһаардаллар дии саныбын. Билигин классиктары ааҕарын этэргэ дылы — поэзия доведенная до совершенства», бу дьиннээх уус-уран литература буоллаҕа дии.

Бастаан суруйарым саҕана Варвара Поталованан үлүһүйэ сылдьыбытым, Саргы Куо бастакы хомурунньугун интэриэһиргээбитим. Прозаистартан Амма Аччыгыһа, И.Д. Неустроев... Кэминэн үлүһүйэбин, онтукам ааһан иһэр. Швейцария, дьопшун, английскай литератураны интэриэһиргини сылдьыбытым, М. Цветаева, А. Ахматова, О. Мандельштам, Омар Хаайямы бастакы уонна бүтөһик тапталы дииэхпин сөп, онук сөбүлүүбүн.

— **Поэтесса буоларгар кэмэлэспит, өйөбүт дьоннорунан кимнээри ааттамалыҥ этэй?**

— Бастаан Николай Рыкунов хаһыакка бэчээтэппитэ, бастакы кинигэбин Прокопий Чуукаар, иккисин Моисей Ефимов таһаарттарбытара, бу үс киһи мин айар үлэбэр улахан оруоллаахтар.

(Бүтүүтүн 4-с стр. көр)

Билиги нэһилиэгит олохтоохторун үрүн тыыммытын өлөйдүүр, күнэһит быстарын, күммүт тулланын көмүскэлэ — үрүн халааттаах ааньыалларбит үлэһир сирдэрэ — бу улус поликлиникатын Хамаҕаттааҕы филиала. Манна барыта киһи кэрэ аҕардара үлэһир коллективтара. Ис-ингэр киирдэххэ эмчит буолуу (идэтин талыи) айылҕаттан айдарыи дьитэххэ сөччө алҕаһаабалгыт буолуо. Билиги филиалыгыгар үрдүк үөрэхтээх врачка табыллыбатах собус дьонобут. Билигин Протопопова Вера Викторовна дииҥ оҕо анаммыт да, түптээн үлэһин илик. Ол эрэри билиги орто үөрэхтээх элбэх сыл практикалаах эмчиттэрибт сорох үрдүк үөрэхтээххэ бэрлибэт дьон дьитэхпитинэ омунаабалгыт да буолуо. Үгүс сылларга ФАП, онтон поликлиника филиалын улахан практическай оупууаха Зинаида Алексеевна Герасимова салайан кэллэ. Эмчит быһыытынан Зинаида Алексеевна нэһилиэһнээ убаастабытын ылбит үлэһит. Ыларыһахтарга болгомтоохтук, алмаҕайдык сыһыаннаһар. Дьитэбэ ыгырыһыларга утаһылпакка бара охсон түргэн көмө онорор, сүбэ биэрэр, дыһаһылар.

Быйыл филиалбит дьитэ умайа сырытта, сураҕа элетричествоттан. Хата, улус кылаабынай враһа Макаров В.В. суһал дыһаһыла ылан филиал коллектива түүнүрү-күнүрү үлэһин утаһылбакка эмтэнэр-көрдөрөр сирбит сабыллыбата. Аны туран филиал коллектива саас айыи территориятын ыраастаан, испиэскэлээн, өрөмүөннээн ып-ыраас онорор, ону сайын оскуола оҕолоро тоһута таһын алдытан кэбиһэллэр. Манна биэр атылдьэхпит. Хамаҕатта икки оскуолатыттан биридэстэрэ бу бары туһанар, сылдьар тэригэбит

К и һ и — к и һ и э х э

ҮРҮҢ ТЫММЫТЫН ӨЛЛӨЙДӨӨЧҮЛЭР

таһа сайын күөх саад, кыһын ыһыраас буоларын иһин. Поликлиника филиалын таһын көрдүүтэ, чөбдигирдигэ биэр эмэ кылаас шефтэһитин тарийин. Күһүнү быһа (сайынтан) мустар оҕолор да алдыаталлары онугар онороллоро айыи дыһалата буолуо этэ.

Филиал биэр сүрүн үлэһитинэн фельдшер-акушер Ирина Ильинична Григорьева ЯМУ-ну бүтэрэн хас да сылдьаҕыта төрөөбүт-улаһыт тапталлаах Хамаҕаттагыгар специалист быһыытынан үлэһин кэлбитэ. Киһи тустаах үлэтин толоро-толоро ырыһахтары приемнуур, вызовтарга сылдьар. Төрөөбүт-үөскээбит сиригэр, дьонун-сөргөтин кыратыттан билэр дойдутугар Ирина Ильинична специалист, эмчит буолан ис сүрүөттэн бары күүһүн, кыағын, билиитин биэрэн туран үлэһитин саарбахтаммат.

Ылдьааччы, ырыһах үтүөрүүтэ процедурнай систэрэ сабыллыттан, эппиттээрттэн, онно өрр эйгээһиттэн улахан тутулуктаах. Нина Никитична Саввина өр сыл үлэһит быһытын үлэһин кырдык баһылаабыт специалист. Олохтоох киһи ырыһахтарыҥ үксүн билэр, үөрэ-көтө көрсөн процедураны кылбардык онорор. Кыайан кэлбөт ырыһахтарга, тымшыттан, силбиктэн иннибөккэ дьыла-рыгэр баран процедура кытта онорор, сүбэ-ама биэрэр. Киһи киниттэн ырыһах ырыһыта мүлүрүйөн, эмиз олоххо эргиллэн

уоскуйан тыһа уһуур, санаата саҕаран. Эһиги үөрэ-көтө кэпсэтэ көрөөр, кинини кытта алтыстаххына уордайыт санаан уоскуйан, муунуйбут бэйэҥ сэргээһинэ киһи көүстүбэр, уһун санааланар киһин Татьяна Инокентьевна Константинова кэлэр кэчээриллэр кытта үлэһитэр. Өссө улус киһи баһыһатыгар процедурнай систэрэ эрдэһин, ырыһахтар киһи дьуһуу-рустубатын дьитэр кэргээһинит дуо? Киһи дьитэр процедура оноро кэлларыҥ доруобуйаҕын ыйыта-ластыһылан киирэр, бөрт нарыллык (ол да буоллар олус саталлаахтык, түргэник) процедура онорор, кэпсэтэһисэтэн, сүбэлээн-амлаһан ырыһах санаатын өрө көтөҕөн үтүөрүргэ олукуулар.

Билиги филиалыгыгар лаборатория үлэһин элбэх нэһилиэһнээ-лээх салыһыһы ырыһахтара ана-лээх туттара барыһылар-каһиллэр аччаата. Лабораториягыт — абыралбыт аастыт баһаарга олоччу эмсаһалээта. Лаборант Любовь Евтропьевна Охлопкова тус бэйэтэ сүүрэн-көтөн, кырааскалаан, улус враһа В.В. Макаров быһачы көмөтүөн лаборатория үлэһин эрэр да үгүс прибордар тийбөттэр, оборудование ситэтэ суох. Лабораторияны аһан баран лаборант Любовь Евтропьевна туһунан эппэтэххэ коллективны сырдыгы олус тутах буолуо этэ. Киһи коллективка саамай өр сыл үлэһиттэрэ, специалист быһыытынан опытаахтара. Киһи ЯМУ-ну бүтэрэн ба-

ран оройон хотугу нэһилэктэригэр үлэрэ анаан үлэһин сылдьыбыт. Онтон төрөөбүт-үөскээбит дьонно олоһор Хамаҕатта нэһилиэгэр саби-ддессэһинэн анаан үлэһин кэлбитэ, үөрэммитинэн эдэр эрчиминэн үлэ үһүгүр туспүтэ. Киһини оскуолаттан, киһи контуораттан ураты тарылтыр партинай тэригэлэрин секретарынан таһыттарта. Сельсовет депутатына, исполком чилиэнэ. Самодельностьна актыыбынай кыттааччы. Күнүс ырыһахтарга прием, вызов, түүн эмиз вызовтар...

«Комсомольскай» совхоз мединституту кытта шефтэһэрэ, директор, партком, профком учуонайдары кытта быһаарса олодохторуна профессор Ханды Мария Васильевна: «Хамаҕатталар олус үчүгэй медициналистааххыт, эһиги Любагыт билиитинэн ханьык да врачтан итэҕэһа суоха», — дьитэ. Онтон профессор Алексеева Марфа Николаевна: «Эһиги Любагыт курдук көмөлөһөөччүлээх киһи элбэти оҕоруо этэ», — дииҥ быһаарыгыта. Медицинскай уонна психологическай наукалар доктордара профессор В.А. Кондаков салайааччылаах саха эмчиттерин ассоциациятын эмтиир бөлөҕө кэлэ сылдьан: «Эһиги Любагыт айылҕатан айдарыһылаах эмчит, өссө үрдүк үөрэхтээх биолог-химик Ленинградка фитотерапия үөрэтэр ыһыта этибит, ону кэпсэтэҥ эрэ», — дьиттэрэ. Эмчит быһыытынан дьонно-сөргөҕэ сыһыанан кырдыа-бастар этнилэригитэн ылыагыт:

«Оҕобутугар Любага киирэн ангар-дас кэпсэтэн да тарыстахпытна сэргэхсийэбит, ырыһыбын чопчу быһаарда, эмп-томп бөрүү ылым, чопчээтим ээ», — дьитээчиллери элбэхтик истэрбит. Билигин да сөҕө саныыбыт: киһин түүн бытархан тымнын эбэтэр күһүн харана түүн, самыыр ыраастаах уунан кулар, ыарыһыккаан вызов ыһыгарын (скорый очлоу суох). Любовь Евтропьевна, ол иһинэ Эльвира Давыдовна Ушницкая өр-өтөр гыммакка тонгон-хатан, ибили сыгыһан бу тийээн кэлээһиниллэр, үрүн тыһы-нын өлөйдүүдүлүр. Онук ыһырыгы төһө элбэҕин санаан көрүн! Хама-батта ол иһин Любовь Евтропьев-наны истэтиһик, нарыһык: «Бэйэбит Любагыт, Люба, тетя Люба» дииҥ ааттаахтара дуо!

Нарыи уонна эмчит... Эмтииллэрэ, үтүөрдэллэрэ, хаһан эмэ көмө кэлиэр тириэрдаллэрэ. Дьэ ол иһин оччотоогу нэһилиэк эмчиттэригэр икки төгүл сүгүрүйүөххэ наада. Биэр онук киһи Эльвира Давыдовна Ушницкая. Киһи нарыл уоскутарды сагыһаттан төһөлөөх ырыһах «һуу» гынан чопчи тыммыта буолуо? Киһи сайаҕас санаатын күүһэ, эмчит быһыытынан билиитэ, сатабыла хас киһини өлөр өлүү дьитэ тыһыраһыттан төлө ыһыттар-быта буолуо?

Нам удуһун поликлиникатын Хамаҕаттааҕы филиалын үрүн халааттаах ааньыаллары илдьэх коллективтара кэлэр өттүгэр бар дьоннорун, нэһилэктэрин туһугар күүстэрин-күдэхтэрин, билиһыларын, өйдөрүн-дууһаларын сылаһын биэрэн өссө ситиһиллээхтик үлэһитлэригэр биэ эрээбит.

Тамара, Дьитрий ОБУТОВАР, Хамаҕатта

« БЭЙЭМ БЭЙЭБЭР МИН – БИЛЛИБЭТ ЭТТИКПИН. . . »

(Вүтүктэ.
Иинни 3-с стр. көр)

— **Хас биридди киһи суруйааччы буолуон сөп дуо?**
— Наһаа кыһаннаха буолуохха сөп буолуо, ол тыһан баран, мин санаабар баҕа наада, тылы сатаан өйдүүр, билэр буолуохтааххын. Холобура, мин эһэм олонхоһут этэ, ол улахан ороолу оонньообут буолуохтаах.

Нылбэгэр ордон баран олонхоһуу, остуоруйалыыр этэ, онон олох кыра эрдэхпиттэн олонхо, остуоруйа, тойук, араас кэпсээн истэн улааппыт оҕубу. Ол иһин кырабыттан тылы, хоһоону наһаа интэриэһиргэбитим.

Хайдах даҕаны үөрэтэнгин баҕата суох киһини суруйааччы онгорботун буолуо. Мин үһүс кылааска үөрэнэ сылдьан суруйааччы буолуохпун баҕарабын диир ээтим, суруйтаран баҕардаҕына суруйтар эбит, билбэтим анабыл баара буолуо, ийэм иһигэр сылдьан интэриэһимитим тарыстаҕа дии.

— **Философ буолбутум буоллар диэбитигэр дии...**
— Профессиональной философ буолуом суоҕа этэ, философ диин идэ буолбатах дии саныбын, дууһа туруга.

— **Саамай табыллыбыт хоһоонум бу баар диин чопчу этэр кыахтааххын дуо?**
— Суох. Бэйэм хоһоонорбун сөбүлээбэппин, суруйдум даҕаны сарсыһыгар абаһын көрөбүн.

— **Иккис кинигэ тас ойутун туюк дии саныгың?**
— Дыһининэн, мин олох атыннык толкуйдаабытым, худоһунука эскиз онорон, быһааран биэрбитим, киһи ылбыта уонна олох атынны онорон таһаарыт, баҕар ылымматаҕа буолуо. Кинигэ дууһалаах дии саныбын, онон итинник ойуулаах тахсыахтааҕын тахсыбыт курдук.

— **Иккис кинигэ тахсыбыттан туюу да суруйааччы дии дуо, редакцияга хоһооноруну бачээтэтэ биэрээт дии баҕарбаккын дуо?**
— Суох. Ити инники хоһоонорбун шалдыа сытан суруйтаалаабытым. Суруйуу, айыы киһини наһаа ылар, ылда даҕаны ыһыпат, ол хоһоонун бүтэриэххэр диир эрэй бөрөнү көрөбүн, сүгүн угуйбаккын да, аһаабаккын да, барбаккын да, кэлбөккүн да. Үлэли сылдьан суруйар наһаа эрэйдээх этэ, саамай суруйуохтаах сылларбын манна совхозка үлэлээбитим, ол иһин суруйбакка хаалбытым, ол кэм аастаҕа дии...

Билигин сөччө поэзияга наадыбат көмим кэлэн турар, поэтический ийиниң уоста быһыгыгар.

— **Поэзияга ханнык жанры билинэбин?**
— Урдүк поэзияны эрэ билинэбин, интэриэһим онук, абстракция диэки тардыһабын. Саха тылыгар ити абстракция өттүгэр адаҕаныгытын сөбүлээбэппин.

— **Иккис тээн төрүүрүс буоллар олоххун уларытыман этэ дуо?**
— Биллэн турар. Бастакынан, бу сиргэ төрүүм суоҕа этэ, иккиннинэн, дыахтар буолуом суоҕа этэ, үсүһүнэн дариэбиз-нэҕэ төрүүм суоҕа этэ, төрдүһүнэн, поэт буолуом суоҕа этэ, бөсүһүнэн, олох да киһи буолуом суоҕа этэ.

— **Тово?**
— Эрэй — киһини поэт онорор, эрэйдэмэтэх киһи тово бэйэтин санаатын суруйуо?

— **Эйигин «книжной поэтесса» буолбатах дииллэр, оно сыйдыгың?**
— Мин санаабар билигин поэзия култураттан тирэнэр, ити нуучча поэттары ааҕан көрдөххө, холобура, реминисценция — бу мин хоһоонорбор эмиэ баар, эппэккэ эрэ биэр эмит суруйааччы бэргэн тылын цитаталыгытын, эбэтэр киһи ханнык эрэ уобараһа кириэн тахсын сөп, туох эрэ иккис өйдөбүл баар буолуон сөп. Онон мин «книжной» мин ордук култураны, искусствону билинэбин.

— **Саха савалаан эрэр эдэр хоһоонсуктарга туюу субалык этэй?**
— Бачээттэн эрэ ыксаамаан. Тахсар, тахсыбат кэмнээх эбикини. Хоһоон бэйэтэ баҕарар буоллаҕына тахсар. Холобура, мин бачээттэн иһин олох баҕарбатаҕым, дьонно көмөлөрүн кинигэлэри тахсыбыттар. Нэс киһиэхэ туох эрэ хамсаатар күүс наада эбит. Сахалык үчүгүйдик аарыахха, тылы биллэххэ наада, тыл суолтатын, туттулуутун, былыргы тылы тилиннэригэр үлэлэниэххэ наада. Ыһырдарын кэнэ-тэн элбэри билэ-көрө сатыахтаахтар уонна критиканы өйдүү үөрэниэхтээхтэр, куттаныа суохтаахтар.

Билигин ый Сабарай Илгэҕэ билиэ ый, онон «Муус устар ый» диин бэйэтин хоһоонунан кэпсэтибитин түмүктүүбүн.

Олохпун түстэбит муус устар.
Олох сөп түбэспэкини э — ааккар:
Ууну ыраастыыр хаһыан көмүөлүгү,
Сирин үөлүстүр хаһаанын суохтар.
Ол иһин буолуо дуу, мин олобум
Болуу муус буюмнара хамсаабаттар...

Кэпсэттэ Лена УВАРОВСКАЯ

ЭМИЭ КОМПЬЮТЕР УОРБУТТАР

Муус устар 4 күнүгэр Никольской олохтооҕо гр. О. Сага Арыы диин сиргэ бэйэтин биэтин өлүгүн булбут. Муус устар 5 күнүгэр Нам с. олохтооҕо гр. С. биллэрбитинэн кини «Быткомбинакка» онорторо биэрбит тири куртка сүппүт. Бу күн Нам с. олохтообуттан гр-ка С. кварталыгар кириэн телевизорун, магнитофонун уорбуттар, хоромньу суумата 4000 солк. Уоруйах уорбут малларын төннөрбүт. Бу күн Нам с. олохтооҕо гр. Н. дьизиттэн тири куртка, тири перчаткалара, полусложката сүппүттэр. Хоромньу суумата 4800 солк. Уоруллубут маллар эмиэ төннөрүллүбүттэр. Муус устар 7 күнүгэр Октябрьскай ул. 18 №-х дьизитин подьейыгар гр. К-тан 250 солк. харчытын былдыабыттар. Хапалардыыттар кимнээхтэрэ биллэн РФ УПК 144-145 ыст. мизэрлэниэхтэрэ. Муус устар 10 күнүгэр Бөтүн олохтооҕо гр-ка С. биллэрбитинэн бу күн кини кэргэнэ ВАЗ-2109 массьянанан Намга үлэтигэр барбыт уонна тирибэтэх. Ирдэбит түмүгэр ГАИ сотрудниктарынан массьяна бириллүбүт, онтон хаһаанын кыраамытын түмүгэр баһылыга киирбит. Кырбаабыт дьон билэн холубунай дыла тэриглэрин туһунан болпуурус быһаарыллар. Бу күн «Росгосстрах», ыччат социальнай өлбүтүн кини дьизиттэн 39988 солк. харчы, 33000 солк. суумалаах компьютер 3 системнай блогга, 1115 солк. суумалаах икки телефон аппарата уоруллубут. Уоруу уопсай суумата 74834 солк. Эмиэ муус устар 10 күнүгэр Хатырыкка 5 ч. саҕа «Тойота-Камри» массьяны уоннаабыттар. Дьокуускайга олозор гр. О. массьяната күстүбүт, уоруйахтар биллибитэр.

Нэдиэлэ устата 111 киһи административнай мизрэбэ тардыллыбыт, ГАИ 535 транспоры бэрэбизрэлээбит, 80 боротокуол товорбут, стайкаҕа 5 массьяна тирүүрүлүбүт.

Тапталлаах кэргэни, арабыт, эһэбит, СР Норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, сэри, үлэ ветерана, «Знак Почета» уордан кавалера, «Якутскэнерго» ветерана, Нам улуунун ытык киһитэ ЭВЕРСТОВ Иван Иванович ыраахан ыарыттан күн сириттэн барбытын бары чугас аймактарыгар, билэр дьонугар, добогторугар диринг курутууан туран иһитинэрэбит. Кэргэнэ, оҕолоро, кийиттэрэ, сизиннэрэ	Убаастыыр ылыбыт, Намнаагы уот ситимин үтүөлээх үлэһит, улуус бочуоттаах гражданина ЭВЕРСТОВ Иван Иванович ылдьан күн сириттэн барбытыгар кэргэнэ, кыһыгар, уолаттарын, сизиннэригэр диринг курутаммытын тизэрэбит. Ыаллара: Неуботоатар, Шалощниковтар, Климовскаядар
Аймакхыт, ытыктыыр киһибит, СР Норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, сэри, үлэ ветерана, «Знак Почета» уордан кавалера, Нам улуунун бочуоттаах гражданина, «Якутскэнерго» ветерана ЭВЕРСТОВ Иван Иванович ылдьан олохтон туораабытынан кэргэнэ, оҕолоругар, кийиттэригэр, сизиннэригэр диринг курутаммытын тизэрэбит. Прохопьевтар, Дьокуускайтан Прохопьевтар, Махсимовтар	Нам селотун олохтооҕо, Аҕа дойдугу Улуу сэриитин кытылылаары, үлэ, тыыл ветерана ЗЫРЯНОВ Василий Иннокентьевич өлбүтүн оҕолоругар, сизиннэригэр, аймактарыгар диринг курутаммытын тизэрэбит. Улууастаагы ветераннар сабиаттара
Биргэ үлэниир коллегиябытыгар Эверстов Егор Иванович, ийэтигэр, биргэ төрөбүттэригэр, чугас аймактарыгар тапталлаах аҕата ЭВЕРСТОВ Иван Иванович уһун ыраахан ыарыттан өлбүтүн диринг курутаммытын тизэрэбит. Гражданскай оборонага уонна ыксаллаах быһыгы-майгыга управление коллектив	Оскуолаҕа биргэ үөрэммит күндүк санына дьуөгүбүт, доборбут ФЕДОРОВА Мария Васильевна күн сириттэн солчучу барытынан кыһыгар, Настяга, Биргэ төрөбүттэригэр, бары аймактарыгар диринг курутаммытын тизэрэбит. Нам орто оскуолатын 10 «а» кыл, 1969 с. аҕуһа, кыл, сал. Данилов М.М.
Уруукку ылыбыт, ытыктыыр киһибит, үлэ, тыыл ветерана, улуус бочуоттаах гражданина ЭВЕРСТОВ Иван Иванович ыраахан ылыбыт олохтон туораабытыгар кэргэнэ Елена Дмитриевна, оҕолоругар, сизиннэригэр, аймактарыгар диринг курутаммытын биллэрэбит. Уруукку ыаллара: Охлопковтар, Башиевтар, Христофоровтар, Перваловтар, Труниаар, Иннокентьевтар, Реутова Э.А., Режисова И.А.	Күндү ийэбит, эбэбит, үлэ, тыыл ветерана, Искра нэһилигин бочуоттаах гражданина, олохтооҕо СИВЦЕВА Вера Васильевна б.ды. муус устар 11 күнүгэр ыраахан ыарыттан өлбүтүн билэр дьонуну-тугар диринг курутууан туран биллэрэбит. Кыргытара, уолаттара, күчүттэра, кийиттэра, сизиннэра, сизн кийитта, аймактара Партизантан
Россия Сьербаанын 5040 №-дээх Намнаагы отделиенин административнай, профсоюзнай тарилта ордонун старшай инженеригар Прохопьев Иван Иванович Эверстова, кини дьыа кэргэнэ, аймактарыгар аҕалара, эһэлэрэ, Нам улуунун бочуоттаах гражданина, үлэ, тыыл ветерана ЭВЕРСТОВ Иван Иванович ыраахан ыарыттан өлбүтүн диринг курутаммытын тизэрэбит.	Нам педагогическай колледжин коллектив колледж үлэһитигэр Алексеева Луиза Семеновна уонна кини кэргэнэ Березина Иннокентий Михайловичка тапталлаах уолаттара АЛЕКСЕЕВ Семен Иннокентьевич эдэр сааһыгар, соһумардык өлбүтүн диринг курубатын тизэрэбит.
Биргэ үөрэммит дьуөгүбүтүгэр, Намнаагы противотуберкулезнай диспансер медицинскэй сизэрэтигэр Эверстова Анисия Ивановна тапталлаах аҕата ЭВЕРСТОВ Иван Иванович уһун ыраахан ыарыттан күн сириттэн барытынан холототун үлэстэн диринг курутаммытын тизэрэбит. 1979 с. ылуусниктара	Биргэ үөрэнэр табаарыстыгыгар Сивцова Надежда тапталлаах эһэтэ, Ольга Дмитриевна, Владимир Евсеевичка тапталлаах аҕалара СИВЦЕВ Есей Павлович өлбүтүн диринг курутаммытын тизэрэбит. Гимназия 5 «а» кыл, үөрэнэчилэрэ, кыл, салайааччыта, төрөбүттэра
Нам селотун олохтооҕо, РСФСР үлэһитэ ЭВЕРСТОВ Иван Иванович ылдьан өлбүтүн кэргэнэ, оҕолоругар, сизиннэригэр диринг курутаммытын тизэрэбит. Улууастаагы ветераннар сабиаттэра	Таастаах нэһилигин олохтооҕо, үлэ ветерана, үөрэпит үчүүтүлүт ПЕТРОВ Петр Петрович олохтон туораабытынан кини аймактарыгар, добогторугар диринг курутаммытын тизэрэбит. 1 Хомуस्ताх орто оскуолатын 1974 с. ылуусниктара

КЭРИЭСТЭБИЛ

Күндү киһибитин, күн сирин көрдөрбүт күн күбэй ийэбитин Сивцева Мария Петровна бу орто дойдуттан ыар ыаруу илдьэ барбыта номнуо муус устар 14 күнүгэр биер сылын туолар.

Биһиги ийэбит 1930 с. ахсынны 7 күнүгэр Нам улуунун, I Модут нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Ого сааһа ыар кэмнэргэ, сэриинингэр-кэнигэр түбэһэн үлэбэ эриллэн улааппыта. Иппит ийэтигэр көмөлөһөн алаастарынан кеһе сылдьаннар сүөһү көрбүттэрэ, сайыннын оҕуһунан бүгүл таһытыгар, от мунньуутугар, күһүн туораах хомуйуутугар, сизмэ ыраастааһыныгар, 14 сааһыттан колхозка сүөһү көрөөччүлэн, дояркалаан, су-бай сүөһүгэ, детсадка үлэлээбитэ.

1970 с. Намга көһөн кэлэн СХТ маҕаһыныгар остуораһынан, СХТ контуратыгар курьерынан, райпоба, быткомбинакка харабыйынан, атах таҕаһын тигээччинэн үтө суобастаахтык үлэлээбитэ. Хаһна да үлэлээтэр, дьонго сирдэрбэт ыраас туттуулаах, аламаҕай майгылаах, ыраас дууһалаах киһи этэ. Үлэлээбит үлэтин туоһулуур элбэх мэтээллэрдээх, грамоталардаах, биризмий-элэрдээх.

Аҕабытынан, Сивцев Иван Ильичтин, 47 сүл эйэ-дэмнээхтик биргэ оронор 7 оболон, 21 сизиннэн, 8 хос сизиннэн күн сирингэр баар киһиэхэ бирдэ бэрлэлэр олоххо үчүгэй

дик олонор ааспыттара. Үлэ-олох, чыас-бочуот үрдүгэр сылдыбыттара. Элбэх ыалдыгытаах, хоһоһолоох, остуол толору астаах, баай-талым ыал этилэр.

Ийэбит хара өлүөр дылы оҕолорун хайдах таңнан, аһан сылдыһаллара буоллар диин санаалааҕа. Сизиннэрин, хос сизиннэрин улааталларын көрүүн баҕарара. Билигин бары төһө даҕаны ыал ийэтэ, аҕата, эбээтэ, эһэтэ да буолларбыт ийэ-бичин куруук суохтуубут, ахтабыт.

Ийэбит сырдык, кэрэ мөссүөнүн, олоххо тардыһар күүстээх санаатын, олобу таптырын биһиги оҕолоро, сизиннэрэ, хос сизиннэрэ хаһан да умнуохпун суоҕа. Эн сырдык ыра санаабын, сырдыкка, кэрээ дьулуурдун өйбүтүгэр сүрэхпитигэр илдьэ сылдыһаһып. Бидан дьылларга быраһаай, күндү ийэбит!

Оболоро, сизиннэрэ, хос сизиннэрэ

курдуккэрэ, талы-талба алаастардаах Манчаары Баһылай төрүт дойдутугар Мэнэ-Хаҥа-

лас улуунун Долну нэһилиэгэр 1941 сүл алтынны 28 күнүгэр төрөөбүтэ. Аҕата 1942 с. сэри хонуутугар охтубута, ийэтэ Вера олох кыратыгар ыалдан өлөр. Онон кырачаан киһи тулаанах хаалбытын санһа иппитэ.

Сэри тулаахтарын сабиэскэй былаас интерната киһи онгорбута үгүс. Вера дьонунан, интернатынан сылдьан улаатан оскуоланы ситиһилээхтик бүтэрэр. Туохха барытыгар дьулуурдаах, санаабытын ситиһэ, эпит тылын эчки толоругас, дьонго олус аламаҕай буола улаатар. Бу хаачыстыбата олобуун устата арыаллаабыта.

Кыыс кыра эрдэбиттан музыкаҕа дьобурдааҕа биллэрэ, гитараҕа олус үчүгү эдик оонньуура, оскуола үөрэнэр кэмигэр теннисинэн үлүһүйэн туран дьарыктанара, оскуола чэһин кемьуктүүрэ. Оскуола кэһинтэн элбэх мунаарыта суох музыкальнай училищеҕа киирэр. Дьобурдаах, талааннаах буолан бир бастыҕ үөрэхтээх студентканын үөрэтин ситиһилээхтик 1964 с. бүтэрэр.

Тулаанах кыыс бэйэтэ үлэһит буолан иһигэр сырдык аартык аһыллар, кынат үүммүтүн

тэнэ үөрүү-көтүү аргыстаах кизгэ Эгсиэли хочотугар дьыл-бата аҕалар.

Дьэ, бу дойдуга саамай сырдык санаалар, үлэһэн үлүһүйүү, нэһилээх тапта — эдэр киһи олохун арылдьыта буолаллар. Олосун арыһын Сергей Свешниковы кытта көрсөн ыал буолан бизэ оҕо күн күбэй ийэтэ буолар. Мантан кыла Свешникова Вера Григорьевна диин Нам дьонно ытыктыыр, таптыыр, убаастыыр Далбар Хотуна буолан үлэ үөһүгэр, элбэх атас-досор арыаллаах олоҕорбута.

1964 сүлтан «Ньургунун» үгүкүү-ырыа ансамблын хорун салаааччытынан үлэлээбитэ, элбэх фестиваллар лауреаттара буолбута. Музыкальнай оскуола үгүс сүл завучтаабыта, онтон 1980-1987 сүлларга директорунан үлэлээбитэ. Бу кэмгэ оскуола материалнай базата лаппа бөдөрөөбүтэ, элбэх саҕа мебель, инструмент ыһыллыбыттара. В.Г. Свешникова туруоруутунан тыа нэһилээктэригэр филмаллар аһыллаллар. Республикаҕа биһиги оскуолабыт базовая оскуола буолбута, үлэтин опыта тарбатыллыбыта.

Билигин санаатааха, бизэ кыра оҕо көрүүтүтүн, дьыа-уот түбүгүттэн ордон хайдахтаах таһаарылаахтык, ситиһилээхтик үлэлээбитин сөбө саныырын. Ону таһынан улууска ытыллар араас таһымнаах тэрээһиннэр музыкальнай оскуола, кини үлэһитэрэ кытыгыһа суох буолбаттара. Манна барытыгар Вера Григорьевна олус көхтөөхтүк кыттар, тэрийэрэ. Кини мэлдьи дьон ортотугар сылдыра.

Билигин Вера Григорьевна үөрэппит оҕолоро үлэ үөһүгэр сылдыһаллар, сорохторо музыкальнай үөрэҕи быһылааннар оскуолаларыгар кэлэн үлэһиллэр. Эгсиэли эбэ хотуну, Нам сирин сөбүлээн олохсуйбут Свешниковтар ыччатын иһигэр, үөрэтингэ үлэлээбит кэмнэрэ умнуллубаттар.

Дьуөгүлэрэ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ;
бухгалтерия — 41332; факс — 41332;
иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательской система — 41141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Эгсиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын ту-туууну хонтуруоллуур уонна регистрациальнаах РФ бачээкка Госкомитетин СР региональной управ-лениянигэр 2003 с. бас ыйын 20 күнүгэр регистрациальнаах нүөмэрэ — ПИИ №19-0428.

Сурукка вакыттын-суолгутун, үлэтигин, дьизит аалдырыһын чопчу ыйыт. Редакцияга кир-бит суруктар төннөрүллүбөттөр. Автор этэрэ хаһыат санаатыкынын мэлди биир буолбат.

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Эгсиэли» хаһыат редакцианнай-издательская ситимигэр талыһына уонна тагыһына. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИИК бачээттанна, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1.0 бачээт лис. Көгү сыманан атымылар
Индекс — 54889. Тираһа — 2359
Бачээкка иһин баттанна — 12:00 ч 13.04.2005
Сахаһын №-рэ — 48